

برای انسان اساسی‌ترین موضوع اقتصاد یعنی کمبود امکانات در مقابل نیازها از حدود 900 هزار سال قبل که اولین موج خروج انسان از آفریقا صورت گرفت مطرح بوده است از زمان آغاز زندگی دسته‌جمعی انسانها از حدود 40 هزار سال قبل این اهمیت بواسطه زیادتر شدن تعداد انسانها شدت یافت. با تشکیل خانواده به‌عنوان یک واحد مستقل اجتماعی توجه به امکانات خانواده در مقابل نیازها، یا به‌عبارت دیگر به دخل و خرج خانواده و مخصوصاً مدیریت آن درواقع علم اقتصاد را از حدود 2 هزار سال قبل به وجود آورد و کلمه (Oikonomos) سکه زده شد.

هرچند حکومتها و دولتها در طی تاریخ با وضع انواع باجها و خراجها و مالیاتها و عوارض حصه عمده‌ای از حاصل کار و درآمد خانواده را به خود اختصاص داده‌اند و یا در نظامهای توتالیتر و کمونیستی با قطع منابع درآمد خانواده او را جیره‌خوار محتاج خود ساخته بودند، ولی بالاخره امروز در بخش بزرگی از دنیا با استقرار نظامهای سیاسی کم و بیش مردم‌سالار، مکمل نظام سیاسی مردم‌سالار شده است یا به‌عکس.

تأمین اجتماعی در نظام اقتصادی مردم‌سالار ابتدایی‌ترین و مهم‌ترین نیاز انسان یعنی حفظ و بقاء انسان را مورد توجه جدی قرار می‌دهد و هرقدر جامعه دموکراتیک‌تر و انسانی‌تر باشد، تأمین اجتماعی مردم جامعه هم از نظر کمیت و هم از نظر کیفیت بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد.

امروز نه تنها خود مردم به‌طور روزمره و داوطلبانه انواع و اقسام برنامه‌های تأمین اقتصادی و اجتماعی را از محل مزد و حقوق و پس‌اندازهای خود به مورد اجرا می‌گذارند، (انواع بیمه‌ها، انواع صندوقهای بازنشستگی، انواع تأسیسات رفاهی و مراقبتی) بلکه دولتها نیز تحت فشار نیروهای اجتماعی و تحولات صنعتی_تکنولوژیکی، انواع تورهای ایمنی را هم برای کل جامعه و هم برای گروههای نیازمند ایجاد کرده‌اند. این تورهای ایمنی که از بیمه بازنشستگی و بیمه درمانی شروع گردید، امروز تا حوزههای تأمین غذا، آموزش، مسکن، مراقبتهای روان‌پزشکی و بازپروری استعدادها و کاربابی حتی برای بی‌خانمانها گسترش یافته است.

نکته‌ای که در مسئله تأمین اجتماعی در نظام اقتصاد آزاد باید همیشه به‌خاطر داشت این است که توجه خود مردم و مخصوصاً عمق و حوزه پوشش آن شدیداً به درجه ثروتمندی و رشد و توسعه اقتصادی جامعه از یک‌طرف و درجه دموکراتیزه بودن ساختار سیاسی آن بستگی دارد. تنها یک اقتصاد مردم‌سالار سرزنده با یک حکومت واقعاً مردم‌سالار می‌تواند هزیرع کامل تأمین اجتماعی این کالای لوکس فراگیر را بپردازد.